

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Francisci Svarez Granatensis E Societate Iesv
Doctoris Theologi, Et In Conimbricensi Academia Primarij
at[que] Emeriti olim Professoris Tractatvs Qvinque, Ad
Primam Secvndae D. Thomae**

Suárez, Francisco

Mogvntiae, 1629

4. Vtrùm ad actum voluntatis sit necessaria cognitio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94065](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94065)

SECTIO IV.

Utrum ad actum voluntatis sit necessaria cognitio.

Qvaestio haec est omnibus actibus voluntatis generalis videatur in hoc tamen primo actu continet peculiarem difficultatem: tum quia primus est, tum etiam quia simplicissimus: atque adeo potentiae cognoscentis directionem minus requirens.

I. Prima sententia negat, & tribuitur Gregorio 2. ad 25. fundamentum est, quia voluntas applicat intellectum ad cogitandum: ergo illa prima voluntas non potest procedere ex cognitione. Confirmatur, nam si voluntas velit intellectum nihil actu intelligere, id fiet, si voluntas sit efficax, ut supponimus: ergo tunc habebit actum, & intellectus nihil cogitabit. Secunda sententia inquit, in initio amoris necessitatem esse aliam cognitionem, quae voluntatem excitet, & determinet, postmodum vero amorem posse perseverare etiam nisi intellectus nihil cogitet quod experientia quadam persuadet. nam si quis de Deo cogitans excitet amorē Dei, postmodum solet amor intensus durare, intellectu nihil actu cogitante. Et ratio est, quia cognitio ad summum videtur necessaria, ut excitet & determinet voluntatem: igitur si semel sit excitata, non est, cur ille actus voluntatis in conservari, & fieri pendeat ab actu cognitionis.

1. Sententia negat absolute.
2. Negat quoad perseverantiam actus.

II. Nihilominus dicendum est primo. Actus voluntatis non potest ferri in incognitum. Haec est primum principium in Philosophia morali. Sequuntur omnes Theologi 2. dist. 25. Div. Thom. 1. 2. quest. 9. artic. 1. & Aristot. 3. de anima, ait, appetitum moveri ab appetibili apprehenso, & experientia id videtur docere: nam illa, de quibus nunquam cogitamus, non amamus. Et ratio est, quia sicut appetitus naturae sequitur ex forma naturali: ita appetitus elicitus ex forma apprehensa actu representante obiectum: nam quomodo hoc non efficit, ita inhaeret, ac si non esset, quod attinet ad actionem vitæ. Confirmatur: alias non posset reddi ratio, propter quam magis nunc operaretur voluntas, quam antea. Dices, propter suam libertatem. Contra: quia libertas haec oritur ex ratione: & in appetitu sensitivo non habet locum ista ratio: ergo ille non poterit amare incognitum: ergo neque voluntas: nam necessitas cognitionis non est propter libertatem, vel necessitatem. Simile argumentum sumitur ex multitudinis obiectorum, quae amari possunt: nam si non magis applicaretur vnum, quam aliud, non magis posset tendere in vnum, quam in aliud, ergo oportet applicari per cognitionem. & hinc

III. Dicendum secundo, probabilius omnino est, voluntatem non posse durare in amore, nisi intellectus perseveret in actuali cognitione. Est communis, & ratio est, quia appetitus non magis durat, quam illud, à quo dimanat. Secundo, quia actio non potest conservari, si non adit obiectum convenienter applicatum. Tertio experimur voluntatis amorem remitti cum intellectus ad alia cogitanda distrahitur: ergo si intellectus omnino ad alia feratur, & auferat cognitionem de obiecto amoris, amor omnino destruetur. Et quae dicta sunt de voluntate actu, à fortiori vera sunt de intentione, quae ut supra dixi, maiorem directionem cognitioni requirit.

IV. Ad fundamentum primae sententiae responde-

tur, primam operationem intellectus non esse à voluntate applicante: sed vel ab auctore naturae, vel ab aliqua causa extrinseca: ita D. Thom. 1. p. q. 82. num. 4. Cum autem voluntas proprio actu applicat intellectum ad cogitandum de aliqua re, semper praecedit aliqua cogitatio confusa & imperfecta, vel ipsius rei, vel accidentium, quae excitat memoriam eius. Recte August. 10. de Civitate, capite 1. Qui amat [inquit] scire quod non sit, non amat incognita, sed rei cognita scientiam. Ad confirmationem respondetur. Ea voluntas, quae quis vult nihil cogitare, non potest habere effectum eodem instanti quo est ipsa: sed ut plurimum immediate post illud, & in eam iam ea voluntas cessabit: quod si voluntas sit pro eodem instanti, est sibi contraria, & inefficax.

Solutur fundamentum 1. sententiae.

Ad fundamentum secundae sententiae negatur illa experientia. Quod vero aliquando accidit est intellectum in principio repraesentatione obiecti considerare, ut amorem excitet: postmodum vero illas omittit: non tamen omnino desistit ab actuali repraesentatione illius obiecti saltem in confuso. Confirmatio ex dictis manet soluta. Occurrebat quaestio, an haec cognitio sit necessaria tanquam ratio, vel tanquam conditio solum obiecti de qua suo loco Philosophi. Solum est advertendum, cognitionem, vel sit conditio, vel applicatio obiecti: tamen plurimum posse conferre ad distinctionem actuum voluntatis, si cognitio ipsa non solum ex parte cognoscentis, sed etiam ex parte rei cognitae varietur, si res eadem aliter à diversis concipiatur, ut ab vno apprehendatur sub ratione boni, ab alio sub ratione mali, & si sit vna res, si concipiatur sub ratione honesti ab vno, ab altero sub ratione delectabilis: nam haec cognitio variat actus non per se, sed quia applicat diversa obiecta formalia, licet forte materiale sit idem. Si vero obiectum non varietur, diversa conditio cognitionis, scilicet esse claram, vel obscuram, certam, vel incertam, non mutat qualitatem actus voluntatis.

V. Solutur fundamentum 2.

Vide auctorem lib. 5. de anima cap. 3.

SECTIO V.

Qualis debeat esse haec cognitio.

PRIMUM disputari potest, an sit necessaria cognitio intellectus: an sufficiat cognitio phantasiae: aliquibus enim etiam Thomistis ita videtur ex Div. Thom. 1. 2. quest. 10. artic. 3. ad 3. dicente voluntatem non solum moveri à bono apprehenso per rationem, sed etiam per sensum. Et ratio esse potest, quia licet potentiae sint diversae: tamen eadem anima est, quae sensu interiori cognoscit, & per voluntatem appetit: ergo illa cognitio sufficere potest. Confirmatur. nam voluntas movetur ad amandum actu naturali rem supernaturaliter cognitam: ergo sicut movetur à cognitione superioris ordinis, ita potest ab inferiori.

I. Opinio Thomistarum sufficere cognitionem phantasiae ut voluntas velit.

Opposita nihilominus sententia communis est, & verior mihi videtur. Et in primis, cum sensus cognoscit, aliquid esse conveniens homini, vel intellectus idem iudicat, vel dissentit, vel nullo modo habet iudicium: si dissentiat, manifestum videtur, voluntatem non posse sequi iudicium sensus contra omne iudicium intellectus. Primo, quia intellectus est propria regula voluntatis accommodata illi ex natura sua. Praeterea, quia libertas voluntatis oritur ex perfectione, & amplitudine rationis, non ex pluralitate potentiarum: ergo non est liberum voluntati appetere bona sensu proposita: sed ea, quae ratione proponuntur.

II. Contraria communis & vera.